

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ TP. HỒ CHÍ MINH**

NGÔ MẠNH CHÍNH

**TÍN DỤNG
CỦA NGÂN HÀNG CHÍNH SÁCH
XÃ HỘI VIỆT NAM
ĐỐI VỚI NGƯỜI NGHÈO**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Tp. Hồ Chí Minh – Năm 2018

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ TP. HỒ CHÍ MINH**

NGÔ MẠNH CHÍNH

**TÍN DỤNG
CỦA NGÂN HÀNG CHÍNH SÁCH
XÃ HỘI VIỆT NAM
ĐỐI VỚI NGƯỜI NGHÈO**

**Chuyên ngành: Tài chính - Ngân hàng
Mã số: 9340201**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

- 1. PGS. TS Hoàng Đức**
- 2. PGS. TS Trương Thị Hồng**

TP. Hồ Chí Minh – Năm 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan luận án này là công trình nghiên cứu của tôi. Số liệu, kết quả nghiên cứu được trình bày trong luận án này là trung thực và có nguồn gốc trích dẫn rõ ràng. Trong quá trình công tác tại ngân hàng chính sách xã hội Việt Nam, tôi đã sưu tầm số liệu từ ngân hàng chính sách xã hội và tài liệu từ các ngành có liên quan đến việc thực hiện chương trình giảm nghèo và việc triển khai các chương trình tín dụng ưu đãi của chính phủ để thực hiện luận án này.

Tôi xin cam đoan luận án này do bản thân tôi thực hiện dưới sự chỉ dẫn của người hướng dẫn khoa học. Luận án hoàn toàn không sao chép từ luận án của người khác. Nếu sai tôi xin hoàn toàn chịu trách nhiệm trước viện đào tạo sau đại học, khoa ngân hàng, nhà trường và pháp luật.

Tp. Hồ Chí Minh, ngày 15 tháng 8 năm 2018

Tác giả

Ngô Mạnh Chính

MỤC LỤC

Lời cam đoan	
Danh mục các chữ viết tắt	
Danh mục các bảng, biểu	
Chương 1. Giới thiệu luận án tiến sĩ kinh tế	1
1.1. Sự cần thiết và lý do chọn đề tài	1
1.2. Mục tiêu và câu hỏi nghiên cứu	2
1.2.1. Mục tiêu nghiên cứu	2
1.2.1.1. Mục tiêu tổng quát	2
1.2.1.2. Mục tiêu cụ thể	2
1.2.2. Câu hỏi nghiên cứu	3
1.3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	3
1.3.1. Đối tượng nghiên cứu	3
1.3.2. Phạm vi nghiên cứu	3
1.3.2.1. Về không gian	3
1.3.2.2. Về thời gian	3
1.4. Phương pháp nghiên cứu	3
1.4.1. Phương pháp định tính	4
1.4.2. Phương pháp định lượng	4
1.5. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	4
1.5.1. Ý nghĩa khoa học	4
1.5.2. Ý nghĩa thực tiễn	5
1.6. Những điểm mới của luận án	5
1.7. Kết cấu luận án	5
Kết luận chương 1	6
Chương 2. Tổng quan về tình hình nghiên cứu và lược khảo các công trình nghiên cứu liên quan đến tác động của tín dụng đối với người nghèo	7
2.1. Theo các chương trình giảm nghèo	7

2.2. Theo các vấn đề xã hội	14
Kết luận chương 2.....	20
Chương 3. Cơ sở lý thuyết về tác động của tín dụng ngân hàng CSXH đối với người nghèo và mô hình nghiên cứu	22
3.1. Tín dụng ngân hàng.....	22
3.1.1. Tín dụng ngân hàng thương mại	22
3.1.2. Tín dụng ngân hàng CSXH.....	23
3.1.2.1. Khái niệm.....	23
3.1.2.2. Đặc điểm	23
3.1.3. Sự khác nhau giữa tín dụng ngân hàng CSXH và tín dụng ngân hàng thương mại	24
3.2. Khái niệm về tín dụng vi mô và nghèo	25
3.2.1. Tín dụng vi mô.....	25
3.2.2. Nghèo	26
3.3. Lý thuyết về tác động của tín dụng vi mô đối với người nghèo.....	27
3.3.1. Các nghiên cứu lý thuyết	27
3.3.2. Các nghiên cứu thực nghiệm	35
3.4. Tác động của tín dụng vi mô đối với người nghèo.....	43
3.5. Mô hình nghiên cứu	45
3.6. Ý nghĩa của việc tăng cường tín dụng ngân hàng CSXH Việt Nam đối với người nghèo	48
3.7. Kinh nghiệm tăng cường TDVM đối với người nghèo ở một số quốc gia trên thế giới.....	49
3.7.1. Kinh nghiệm của Bangladesh	49
3.7.2. Kinh nghiệm của Nam Phi.....	51
3.7.3. Kinh nghiệm của Hà Lan	53
Kết luận chương 3.....	54
Chương 4. Thực trạng tác động tín dụng của ngân hàng CSXH Việt Nam đối với người nghèo.....	56
4.1. Tổng quan về ngân hàng CSXH	56

4.1.1. Quá trình ra đời ngân hàng CSXH.....	56
4.1.2. Cơ cấu tổ chức và mạng lưới hoạt động	57
4.1.3. Phương thức hoạt động	59
4.1.4. Kết quả hoạt động	62
4.1.4.1. Tập trung nguồn vốn.....	62
4.1.4.2. Cho vay	64
4.1.4.3. Thu nợ	65
4.1.4.4. Quản lý dư nợ	65
4.1.4.5. Kết quả hoạt động tài chính	68
4.2. Thực trạng nghèo đói và chương trình giảm nghèo giai đoạn 2011-2015, giai đoạn 2016-2020 của Việt Nam	70
4.2.1. Chuẩn hộ nghèo, hộ cận nghèo giai đoạn 2011-2015 và giai đoạn 2016-2020....	70
4.2.2. Thực trạng và nguyên nhân nghèo ở Việt Nam	72
4.2.2.1. Thực trạng nghèo ở Việt Nam	72
4.2.2.2. Nguyên nhân nghèo ở Việt Nam	75
4.2.3. Môi quan hệ giữa nghèo và các vấn đề xã hội.....	76
4.3. Thực trạng tác động tín dụng của ngân hàng CSXH Việt Nam đối với người nghèo	77
4.3.1. Định hướng của chính phủ đối với giảm nghèo.....	77
4.3.2. Tác động tín dụng của ngân hàng CSXH Việt Nam đối với người nghèo	81
4.3.2.1. Đối với việc gia tăng thu nhập người nghèo	81
4.3.2.2. Đối với việc nâng cao hiệu quả sử dụng vốn vay (trả nợ vay đúng hạn) của người nghèo	82
4.3.2.3. Đối với việc gia tăng khả năng tiếp cận nguồn vốn tín dụng CSXH của người nghèo	83
Kết luận chương 4.....	84
Chương 5. Khảo sát, kiểm định mô hình nghiên cứu về tác động tín dụng của ngân hàng CSXH Việt Nam đối với người nghèo	85
5.1. Nghiên cứu sơ bộ.....	86
5.1.1. Phỏng vấn chuyên gia	86

5.1.2. Phỏng vấn nhóm	87
5.2. Nghiên cứu chính thức.....	90
5.2.1. Các biến nghiên cứu.....	90
5.2.2. Điều tra, khảo sát và thu thập dữ liệu	94
5.2.3. Cách thức tổ chức điều tra, khảo sát	95
5.2.4. Nội dung điều tra, khảo sát và thống kê mô tả các biến nghiên cứu	96
5.2.5. Mô hình hồi quy.....	97
5.2.6. Kết quả chạy các mô hình.....	100
5.2.6.1. Mô hình đánh giá việc gia tăng thu nhập của người nghèo	100
5.2.6.2. Mô hình đánh giá hiệu quả sử dụng vốn vay (việc trả nợ vay đúng hạn) của người nghèo	107
5.2.6.3. Mô hình đánh giá khả năng tiếp cận nguồn vốn tín dụng ngân hàng CSXH của người nghèo	116
5.3. Đánh giá chung về tác động tín dụng của ngân hàng CSXH Việt Nam đối với người nghèo.....	122
5.3.1. Những tác động tích cực	124
5.3.2. Những tác động chưa tích cực và nguyên nhân.....	125
5.3.2.1. Những tác động chưa tích cực	125
5.3.2.2. Nguyên nhân của những tác động chưa tích cực	126
Kết luận chương 5.....	128
Chương 6. Giải pháp tăng cường tín dụng của ngân hàng CSXH Việt Nam đối với người nghèo.....	130
6.1. Định hướng, mục tiêu và chỉ tiêu giảm nghèo bền vững ở Việt Nam đến năm 2020	131
6.1.1. Định hướng	131
6.1.2. Mục tiêu	131
6.1.2.1. Mục tiêu tổng quát	131
6.1.2.2. Mục tiêu cụ thể.....	132
6.1.3. Các chỉ tiêu chủ yếu cần đạt được đến năm 2020.....	132
6.2. Định hướng phát triển ngân hàng CSXH đến năm 2020	133

6.2.1. Mục tiêu tổng quát	134
6.2.2. Mục tiêu cụ thể.....	134
6.2.3. Định hướng hoạt động	135
6.2.4. Các điều kiện, cơ sở hỗ trợ để ngân hàng CSXH hoạt động theo định hướng	136
6.3. Giải pháp tăng cường tín dụng của ngân hàng Chính sách xã hội Việt Nam đối với người nghèo.....	139
6.3.1. Nhóm giải pháp của ngân hàng CSXH.....	139
6.3.2. Nhóm giải pháp hỗ trợ của chính phủ, các ngành, địa phương và bản thân người nghèo	147
6.3.2.1. Nhóm giải pháp của chính phủ	147
6.3.2.2. Giải pháp của Bộ LĐ-TB&XH.....	148
6.3.2.3. Nhóm giải pháp của chính quyền địa phương các cấp	149
6.3.2.4. Nhóm giải pháp của các tổ chức CT-XH nhận ủy thác	153
6.3.2.5. Giải pháp của các tổ tiết kiệm & vay vốn.....	154
6.3.2.6. Giải pháp của bản thân người nghèo	155
Kết luận chương 6.....	156
Kết luận.....	157
Danh mục công trình	
Tài liệu tham khảo	
Phụ lục 4.1. Tổng hợp nguồn vốn của ngân hàng CSXH qua các năm trong giai đoạn 2011-2016	
Phụ lục 4.2. Tổng hợp doanh số cho vay các chương trình tín dụng giai đoạn 2011-2016	
Phụ lục 4.3. Tổng hợp doanh số thu nợ các chương trình tín dụng trong giai đoạn 2011-2016	
Phụ lục 4.4. Chi tiết dư nợ của từng chương trình tín dụng qua các năm trong giai đoạn 2011-2016	
Phụ lục 4.5. Chất lượng tín dụng của từng chương trình cho vay thời điểm 31/12/2016	

Phụ lục 4.6. Thống kê thực trạng hộ nghèo, hộ cận nghèo ở Việt Nam giai đoạn 2011-2015 theo khu vực.

Phụ lục 4.7. Thống kê thực trạng hộ nghèo, hộ cận nghèo ở Việt Nam giai đoạn 2015-2016 theo khu vực

Phụ lục 5.1. Bảng câu hỏi phỏng vấn chuyên gia

Phụ lục 5.2. Nội dung trả lời của chuyên gia (*Ông Ngô Trường Thi – Chánh văn phòng quốc gia về giảm nghèo*)

Phụ lục 5.3. Nội dung trả lời của chuyên gia (*TS Nguyễn Duy Lượng – Phó Chủ tịch Trung ương Hội nông dân Việt Nam*)

Phụ lục 5.4. Nội dung trả lời của chuyên gia (*Ông Phan Trọng Hữu – Phó trưởng Ban chỉ đạo giảm nghèo tỉnh Đồng Nai*)

Phụ lục 5.5. Nội dung trả lời của chuyên gia (*Ông Nguyễn Nhữ Điều – Nguyên Phó Giám đốc chi nhánh ngân hàng CSXH tỉnh Đồng Nai*)

Phụ lục 5.6. Bảng câu hỏi phỏng vấn nhóm

Phụ lục 5.7. Nội dung trả lời phỏng vấn nhóm (*Nhóm thứ I*)

Phụ lục 5.8. Nội dung trả lời phỏng vấn nhóm (*Nhóm thứ II*)

Phụ lục 5.9. Nội dung trả lời phỏng vấn nhóm (*Nhóm thứ III*)

Phụ lục 5.10. Nội dung trả lời phỏng vấn nhóm (*Nhóm thứ IV*)

Phụ lục 5.11. Nội dung trả lời phỏng vấn nhóm (*Nhóm thứ V*)

Phụ lục 5.12. Nội dung trả lời phỏng vấn nhóm (*Nhóm thứ VI*)

Phụ lục 5.13. Bảng câu hỏi điều tra khảo sát

Phụ lục 5.14. Bảng mô tả biến điều tra, khảo sát (Đánh giá gia tăng thu nhập)

Phụ lục 5.15. Bảng mô tả biến điều tra, khảo sát (Đánh giá việc trả nợ đúng hạn)

Phụ lục 5.16. Bảng mô tả biến điều tra, khảo sát (Đánh giá khả năng tiếp cận các nguồn vốn tín dụng)

Phụ lục 5.17. Bảng tổng hợp kết quả điều tra, khảo sát

DANH MỤC CÁC TỪ VÀ CHỮ VIẾT TẮT

ASXH	An sinh xã hội
CSXH	Chính sách xã hội
CT-XH	Chính trị - xã hội
DTTS	Dân tộc thiểu số
ĐTCS	Đối tượng chính sách
KT-XH	Kinh tế - xã hội
LĐ-TB&XH	Lao động – Thương binh và Xã hội
MFPED	Ủy ban tài chính, kế hoạch và phát triển kinh tế
HĐQT	Hội đồng quản trị
SXKD	Sản xuất kinh doanh
TCVM	Tài chính vi mô
TDVM	Tín dụng vi mô
TDUD	Tín dụng ưu đãi
UBND	Ủy ban nhân dân
XHCN	Xã hội chủ nghĩa
WB	Ngân hàng thế giới
WTO	Tổ chức thương mại thế giới